

INLEIDING/SITUATIESCHETS

Bibliotheek Tynaarlo maakt deel uit van Biblionet Drenthe. Biblionet Drenthe is zowel de ondersteunende (backoffice)organisatie voor de bibliotheken in negen Drentse gemeenten als de provinciale ondersteuningsinstelling (POI) voor de vier Drentse bibliotheekorganisaties, te weten de Biblionet Bibliotheken, Facet Emmen, DNK Assen en Bibliotheek Hoogeveen. De bibliotheken in negen Drentse gemeenten¹ afficheren zich als Bind.

Op basis van een tweetal moties van de gemeenteraad (08-11-2022) heeft de gemeente de bibliotheek gevraagd met een beleidsplan 2024 – 2028 te komen. Dat plan ligt nu voor. Bibliotheek Tynaarlo kiest ervoor haar ambities en doelen te koppelen aan huidige en toekomstige ontwikkelingen in de gemeente en de maatschappij.

De bibliotheek ontwikkelt zich verder tot een bruisend hart in Tynaarlo waar inwoners terecht kunnen voor hun persoonlijke ontwikkeling, een informatievraag, een praatje en vele andere dingen. De bieb is er voor iedereen, maar de bibliotheek zet een stapje extra voor kwetsbare groepen. In de komende jaren ontwikkelt Bibliotheek Tynaarlo haar ondernemerschap, waardoor zij nog meer een centrale plaats en plek in de gemeente in neemt door het verbinden van mensen en organisaties. De bibliotheek biedt daardoor samen met haar partners inspiratie, informatie en een plek om mee te doen in de maatschappij. Naast dit alles biedt zij in haar vestigingen, op voorschoolse instellingen en scholen natuurlijk een prachtige collectie (digitale) boeken.

De oplevering van voorliggend beleidsplan is qua tijd conform afspraak, maar komt in zekere zin te vroeg, omdat op het moment van schrijven veel ontwikkelingen die spelen nog niet hun beslag gekregen. Denk aan:

- Het nieuwe convenant en de uitwerking daarvan in een netwerkagenda
- De uitkomst van de 2^e ronde Spuk Bieb – waarop ook de gemeente Tynaarlo heeft aangevraagd
- De duurzame verankering van de Bibliotheek op school
- Het onderzoeken van de bijdrage per leerling voor dBos uit onderwijsbudgetten (door beleidsambtenaren gemeente Tynaarlo opgepakt)
- De invulling en de bijbehorende gelden van de zorgplicht

Naar verwachting is over al deze ontwikkelingen over een half jaar meer bekend. De uitkomsten ervan zijn van invloed op de inhoud van dit beleidsplan in die zin dat dan duidelijker zal zijn hoe ver de financiële polsstok reikt en wat van de ambities waar kan worden gemaakt als gevolg van de keuzes die de gemeente als subsidiënt en opdrachtgever maakt.

MISSIE EN VISIE

Missie

Wij dragen bij aan de persoonlijke ontwikkeling van de inwoners van de gemeente Tynaarlo (via een sterk en sociaal Drents bibliotheeknetwerk).

De bibliotheek biedt aan alle inwoners van de gemeente Tynaarlo laagdrempelige toegang tot informatie, ondersteuning bij persoonlijke ontwikkeling en ontplooiingsmogelijkheden in de vorm van (culturele en

¹ Het betreft de gemeenten Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Meppel, Midden-Drenthe, Noordenveld, Tynaarlo en Westerveld

maatschappelijke) activiteiten. De bibliotheek levert een actieve bijdrage aan de samenleving in de buurt en in de gemeente.

Visie

Iedere inwoner van Tynaarlo moet deel kunnen nemen aan alle facetten van de samenleving. De bibliotheek Tynaarlo ontwikkelt zich daarom de komende jaren verder tot een toegankelijke, maatschappelijke plek voor verbinding en inspiratie. De bibliotheek stimuleert dat inwoners van Tynaarlo zich informeren, zich ontwikkelen, leren en lezen om volop te (kunnen) participeren aan de maatschappij.

KERNWAARDEN

De verbreding van de maatschappelijke rol van de bibliotheek, de inzet op grote maatschappelijke thema's en de huidige maatschappelijke ontwikkelingen vragen aan de organisatie mee te ontwikkelen, zowel organisatorisch als op het gebied van waarden en houding. In onze kernwaarden laten we zien wat we willen uitstralen naar onze klanten en partners. Ze komen overeen met de merkwaarden uit de landelijke strategie:

1. Samen
2. Energiek
3. Behulpzaam
4. Betrokken
5. Gastvrij

“De Bibliotheek staat midden in de samenleving. We werken samen met inwoners en partners. De Bibliotheek voelt in alles energiek en van deze tijd. Niet kabbelend, maar met sprankeling en energie. De medewerkers van de Bibliotheek zijn altijd behulpzaam, welke vraag of behoefte iemand ook heeft. De Bibliotheek is in alles betrokken bij de samenleving en de mensen die ons bezoeken. De Bibliotheek is een plek waar iedereen zich welkom voelt. Ongeacht wie je bent of waarvoor je komt.”

(Citaat uit: *Huisstijlhandboek van de Bibliotheek*, november 2022)

Certificering

Landelijk zijn er (kwaliteit)normen opgesteld waaraan iedere bibliotheek moet voldoen. Certificering vormt hiervoor een basis en geeft de klant een minimum kwaliteitsgarantie op producten en dienstverlening. Daarnaast is het voldoen aan de certificeringnormen een voorwaarde om te kunnen (blijven) functioneren in het landelijke netwerk van openbare bibliotheken. In 2024 zullen de Bind-bibliotheken, waar bibliotheek Tynaarlo deel van uitmaakt, geauditeerd worden.

Voor de Tynaarloër

De bibliotheek wil graag functioneren als een soort huiskamer van Tynaarlo; een plek waar je, naast woning en werkplek, komt om te ontspannen, zoals ook in een park of een café. Een bibliotheek die nieuwsgierig maakt, in een gebouw dat uitnodigt, waar mensen werken die gastvrij en deskundig zijn. Waar je naar toe komt om je te ontwikkelen, om te ontdekken, ontspannen en ontmoeten. Waar het net zo gewoon is om kennis en informatie te halen als te delen.

Voor organisaties

In de gemeente Tynaarlo is de bibliotheek een wederkerige partner in het maatschappelijk, educatieve, sociale en culturele domein. Zij vervult daar een actieve, stimulerende en verbindende rol. Soms in een uitvoerende rol en soms in een regierol. De bibliotheek werkt domein-overschrijdend met respect voor haar partners en belanghebbenden.

Voor stakeholders

De bibliotheek Tynaarlo is een actieve partner voor haar stakeholders op maatschappelijk-educatief gebied. De bieb is een kritische en meedenkende partner voor haar stakeholders. De bibliotheek biedt haar stakeholders haar kennis en expertise en hoopt deze te inspireren met haar missie, visie en koers.

Vijf kernfuncties

Sinds 1 januari 2015 is de Wet stelsel openbare bibliotheken (Wsob) van kracht. In deze wet staat welke rollen de rijksoverheid, de provinciale overheid en de gemeenten hebben in het bibliotheekstelsel. De lokale verantwoordelijkheid is het invulling geven aan de vijf kernfuncties van de bibliotheek:

1. Het ter beschikking stellen van kennis en informatie
2. Het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie
3. Het bevorderen van het lezen en kennismaken met literatuur
4. Het organiseren van ontmoeting en debat
5. Het laten kennismaken met kunst en cultuur

De wet geeft veel ruimte te bepalen hoe hier invulling aan wordt gegeven.

KADERS

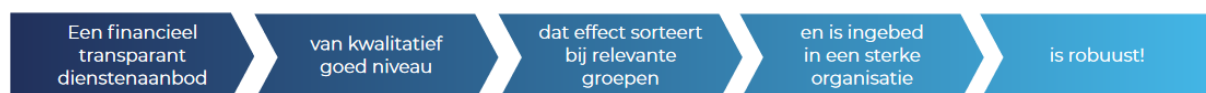
Drie maatschappelijke opgaven

In oktober 2020 heeft een bibliotheekconvenant 2020-2023 het licht gezien, waarin het bibliotheek(net)werk en de drie overheidslagen vastlegden dat zij zich gezamenlijk gaan inzetten voor de grote maatschappelijke opgaven leesbevordering, digitale inclusie en een leven lang ontwikkelen. Ook zijn er afspraken gemaakt over de toekomst van de openbare bibliotheek. Om invulling te geven aan de afspraken uit het convenant is sindsdien door lokale bibliotheken, POI's (Provinciale Ondersteuningsinstellingen) en de Koninklijke Bibliotheek (KB) in gezamenlijkheid gewerkt aan de Netwerkagenda 2021-2023. Het convenant is verlengd tot en met 2024 en wordt in 2024 vernieuwd voor de jaren erna.

Een robuuste bibliotheek

In het convenant is een belangrijke randvoorwaarde opgenomen, namelijk dat een bibliotheek voldoende 'robuust' moet zijn. Wat onder een robuuste bibliotheek moeten worden verstaan is uitgewerkt door Berenschot in een rapport². Zij komen tot het volgende:

De logica van de robuuste bibliotheek luidt als volgt:

De onderscheiden stappen worden in het rapport uitgebreid toegelicht. In een schema komen ze tot de volgende omschrijving van wat een robuuste bibliotheek is: "Een robuuste bibliotheek:

- Beschikt over een volwaardige fysieke infrastructuur en een stevige beheersorganisatie
- Is structureel in staat tot het leveren van kerndiensten
- Ontvangt de hiervoor benodigde publieke financiering
- Kan zodoende de wettelijke taken vervullen en op termijn aan de wettelijke zorgplicht voldoen
- En is in de gelegenheid om te voorzien in aanvullende lokale, landelijke en marktgerichte diensten".

² De robuuste bibliotheek: Gids richting een toekomstgerichte bibliotheek in elke gemeente - Cor Wijn, Bastiaan Vinkenburg. – Utrecht : Berenschot, 7 juni 2023

Kaders vanuit de gemeente Tynaarlo

Op basis van een tweetal moties van de raad (08-11-2022) vraagt de gemeente met een plan te komen:

- Voor drie volwaardige bibliotheekvoorzieningen in de drie kernen Eelde-Paterswolde, Vries en Zuidlaren en te participeren in ontwikkelingen die spelen m.b.t. de huisvesting van de bibliotheken
- Om de 15 kleine kernen te versterken op het gebied van digitale communicatie met de overheid en leenmogelijkheden van boekencollecties.

VIER PROGRAMMALIJNEN

De Bind-bibliotheken, waaronder Bibliotheek Tynaarlo, hebben ervoor gekozen de missie en visie, de kernwaardes samen te brengen met de kernfuncties, de maatschappelijke opgaven en de robuuste bibliotheek in vier programmalijnen: (tussen haakjes wordt aangegeven aan welke kernfuncties ze refereren):

1. **De robuuste lokale bibliotheek** (Wsob: 1, 3, 5)
2. **Drenthe leert en ontwikkelt** (Wsob: 1 t/m 5)
3. **Drenthe leest** (Wsob: 1 t/m 4)
4. **Drenthe (digitaal) inclusief** (Wsob: 1 t/m 4)

DE AMBITIES OP DE PROGRAMMALIJNEN

Het toekomstbeeld is dat de bibliotheek – nog meer dan nu - een centraal onderdeel van de Tynaarlose gemeenschap is en staat voor de verbinding van mensen, organisaties en kennis. De bibliotheek is daarnaast een partner van de gemeente. De koers voor de komende jaren wordt gevaren aan de hand van de hierboven benoemde vier programmalijnen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en elkaar aanvullen:

1. De robuuste lokale bibliotheek

Een volwaardige bibliotheek

Ambitie 1: Spreiden van en toegang verzorgen tot bibliotheken en bibliotheekfuncties

Ambitie 2: Zorgen dat de bibliotheek een fijne en gezellige plek is waar iedereen welkom is

Ambitie 3: Zorgen voor voldoende en deskundig personeel

Ambitie 4: Inzetten van de collectie voor connectie

2. Drenthe leert en ontwikkelt

Een leven lang ontwikkelen - basisvaardigheden en blijvende inzetbaarheid

Ambitie 5: Aanbod afstemmen op 21e-eeuwse ontwikkelingen en kennisbehoefte

Ambitie 6: Digitale inclusie > digitale diensten voor iedereen makkelijker maken

Ambitie 7: Laagdrempelig aanbod voor persoonlijke ontwikkeling

Ambitie 8: Aanbod afstemmen op het ontplooiën van zelfredzaamheid

3. Drenthe leest

Geletterde samenleving - bevorderen geletterdheid en leesplezier

Ambitie 9: Bevorderen leesplezier

Ambitie 10: Bevorderen geletterdheid

Ambitie 11: Faciliteren toegankelijke collectie

Ambitie 12: Impuls geven aan lees- en taalstimulering

4. Drenthe (digitaal) inclusief

Participatie in de informatiesamenleving - digitale inclusie en digitaal burgerschap

Ambitie 13: Relatie > gezamenlijk bouwen aan gemeenschappelijke lokaal aanbod

Ambitie 14: Uitbouw IDO-dienstverlening, incl. digi- en gezondheidsvaardigheidstrainingen

Ambitie 15: Kwaliteitsslag Taalhuizen, incl. beter bereiken doelgroep NT1

Ambitie 16: Bijdragen aan digitaal burgerschap en democratie

THEMA'S EN PROGRAMMA'S

In 2023 is in nauwe samenwerking met gemeenten gewerkt aan de totstandkoming van een Activiteitscatalogus 2024. Hierin worden de programma's en activiteiten beschreven die de bibliotheken voor de robuuste bibliotheek en de maatschappelijke opgaven in 2024 kunnen bieden. Biblionet heeft een advies uitgebracht m.b.t. de afname, maar de keuze is aan de gemeente en uiteraard afhankelijk van de financiële mogelijkheden. Zie ook de paragraaf *Financiën* verderop.

In de Activiteitscatalogus wordt onderscheid gemaakt tussen activiteiten die op basis van de Wet stelsel openbare bibliotheken (Wsob, 2015) in geen enkele gemeente mogen ontbreken en activiteiten die aansluiten bij de thema's en doelen op gemeentelijk niveau.

De robuuste lokale bibliotheek

Dit gaat in essentie om het aantal vestigingen en een aantal kerndiensten:

- De collectie
- De catalogus
- Lenen
- Boekendienst-aan-Huis
- Het faciliteren van platform en community's
- Open+ bibliotheek: toegangssysteem om extra onbemande openingsuren mee te realiseren

Drenthe leert en ontwikkelt

De bibliotheek zorgt voor een aanbod waarbij iedere inwoner zijn of haar (digitale) vaardigheden kan vergroten of kennis kan verbreden via non-formeel of informeel leren. Het aanbod zal daarbij steeds vaker op een hybride manier worden aangeboden, dus niet alleen fysiek, ook digitaal.

Programma's en/of activiteiten die hiervoor ingezet worden:

- Pakket 1:
 - Jaarlijkse deelname aan 5 (landelijke) campagnes en evenementen, zoals de Boekenweek
 - Organisatie en uitvoering van activiteiten in de bibliotheek:
 - Toegang tot e-learningplatforms waaronder GoodHabitz en Soofos
- Pakket 2:
 - Ontwikkelen en uitvoeren van activiteiten, workshops, lezingen en informele bijeenkomsten met thematische inhoud voor verschillende doelgroepen (bijvoorbeeld jonge ouders, ouderen)
 - Samenstellen van specifieke collecties op basis van de gekozen thema's
 - Uitvoeren van (mobiele) BiebFabriek-activiteiten
- Makersplaats

Drenthe leest

De bibliotheek zet vol in op lezen voor alle doelgroepen. Wie leest, heeft de wereld aan zijn voeten.

(Voor) lezen ligt aan de basis van de taal- en leesontwikkeling en aan de kansen in de maatschappij. Zo wordt via het programma De Bibliotheek op school een structurele samenwerking aangegaan om het leesklimaat op school te verbeteren. Lezen verruimt het denken, helpt om anderen beter te begrijpen en vergroot het welzijn.

Programma's en/of activiteiten die hiervoor ingezet worden:

- Kleintje Bieb (BoekStart in de bibliotheek)
- BoekStart in de kinderopvang
- De Bibliotheek *op school* (primair onderwijs)
- BoekStart Pluspakket
- BoekStartcoach
- Gezinsaanpak
- Leesklik
- Thuislezen
- De Bibliotheek *op school* (voortgezet onderwijs)
- Cultuureducatie Voortgezet Onderwijs (VO)
- Leskist VO Kansrijk: *doorbreek de cirkel van armoede*
- Taalhuis

Drenthe (digitaal) inclusief

Bibliotheeken worden steeds meer de wegwijzer van de samenleving. De bibliotheek ziet grote waarde in het aangaan van samenwerkingen met andere organisaties: samenwerking maakt alle betrokkenen sterker en maakt de bibliotheek veelzijdiger, zodat beter voldaan kan worden aan de maatschappelijke doelen. Bibliotheek Tynaarlo heeft daarnaast de ambitie om de gemeenschap te betrekken bij de programmering (community library). Want de bezoeker komt niet meer alleen kennis halen maar ook kennis brengen. Er wordt tijd en ruimte voor vrijgemaakt om in gesprek te gaan met vertegenwoordigers van verschillende doelgroepen. De bibliotheek stelt zich hier faciliterend voor op.

Programma's en/of activiteiten die ingezet worden:

- Programmering *Meedoen in de samenleving*, waaronder Klik & Tik en Oefenen.nl, Digisterker, etc.
- Informatiepunt Digitale Overheid (IDO): het IDO is een informatiepunt voor iedereen die moeite heeft met digitale dienstverlening en vragen heeft over het regelen van online zaken. Voor praktische ondersteuning kan worden doorverwezen.
- De Verhalenbrink: het vastleggen en uitdragen van de 'levende geschiedenis' van een dorp of streek door middel van verhalen en exposities.

BEDRIJFSVOERING

Bedrijfsvoering kan niet los gezien worden van de inhoudelijke programmering van de bibliotheek. BiblioNet Drenthe faciliteert deze, en de uitvoering daarvan, met voor de hand liggende zaken zoals ICT, transport, ledenadministratie, HR en vele andere functies.

In de praktijk gaat deze ondersteuning verder. Keuzes in de bedrijfsvoering op het gebied van samenwerking, samen wonen en samen ontwikkelen met anderen verdiepen bijvoorbeeld de effecten en impact van de organisatie. Verbreding en verdieping van activiteiten zoals programmering en effectief gebruik van ruimte hebben effect op levendigheid en het aanbod dat te vinden is in de bibliotheek.

Bibliotheekomvang en huisvesting

Annex met de afname in leden, uitleningen, bezit en subsidie zijn veel bibliotheken sinds 2010 kleiner gehuisvest en zijn de bibliobushaltes komen te vervallen. Tegenover die afschaling staat dat leden nu veel meer via de website kunnen regelen; dat ze online boeken kunnen lenen; dat er BoekStart- en dBoslocaties zijn; en dat er Taalhuizen en IDO-punten zijn. Deze opsomming maakt meteen duidelijk dat het bibliotheekwerk veranderd is: er kan meer digitaal en de bibliotheken hebben meer maatschappelijk-educatieve taken gekregen. Die dienstverlening moet natuurlijk ook een plek krijgen, maar bibliotheken zoeken ook steeds meer de klant op – zie BoekStart, dBos en IDO. Kortom, dat gaat over spreiding van bibliotheek*functionaliteit*.

Wat rechtvaardigt dan een bibliotheekgebouw? In essentie komt dat neer op collectie en programmering. Ook in de context van de maatschappelijk-educatieve koers is de collectie nog steeds een essentieel onderdeel van een bibliotheek. In de *Regeling eenmalige specifieke uitkeringen en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen* (kortweg: spuk herstel) staat: "Er zijn (...) te veel gemeenten waar wel een bibliotheek aanwezig is, maar waarbij deze onvoldoende is toegerust (qua gebouw, personeel, collectie, openingstijden en activiteiten) om de maatschappelijke functies te kunnen vervullen". Dit geldt helaas ook voor Bibliotheek Tynaarlo. Maar de weg naar herstel is in 2023 ingezet (zie ook de paragraaf Financiën); er wordt ingezet op 1,1 boek per inwoner. Dat heeft gevolgen voor het benodigde aantal vierkante meters en daarmee de eisen die aan een onderkomen worden gesteld.

Leden, uitleningen en collectieomvang vormen een drie-eenheid. In de bepaling van de bibliotheekomvang is het aantal uitleningen doorslaggevend. In de Activiteitscatalogus zijn de bibliotheken op basis daarvan geïnclassificeerd. Voor Tynaarlo leidt dat tot een grote vestiging in Zuidlaren, een middelgrote vestiging in Eelde en een kleine vestiging in Vries. Met name een grote vestiging maakt het mogelijk en efficiënt bibliotheekfunctionaliteit als Taalhuis, IDO e.d. te bundelen. Conform de Wsob dienen bibliotheken op gemeenteniveau aan alle kernfuncties te voldoen. Dit betekent niet dat in alle vestigingen dienstverlening op alle kernfuncties plaatsvindt. Programmering op de kernfuncties kunst & cultuur en ontmoeting & debat ligt meer voor de hand in een bibliotheek van enige omvang.

Met een grote vestiging in Zuidlaren, een middelgrote vestiging in Eelde en een kleine vestiging in Vries kan worden voldaan aan de kernfuncties en worden gewerkt aan de maatschappelijke opgaven. De bibliotheken zijn volwaardig in die zin dat ze alle voldoen aan de gebruikelijke kenmerken: goed toegankelijk, laagdrempelig, ze kunnen fungeren als huiskamer van het dorp, er is ruimte voor ontmoeting en debat, collectie en programmering. De schaalgrootte werkt echter wel door in de omvang van de dienstverlening: in een grote bibliotheek kan meer dan in een kleine.

Om tot een goed, efficiënt gebruik van het gebouw te komen is daarnaast gezamenlijke huisvesting wenselijk; stand alone-bibliotheken moeten zo veel als mogelijk worden voorkomen. Dat betekent dat Bibliotheek Tynaarlo een positieve grondhouding heeft in de ontwikkelingen die spelen ten aanzien gezamenlijk huisvesting:

Zuidlaren

Bibliotheek Zuidlaren vraagt om een update: gebouw en inrichting zijn gedateerd. De bibliotheek heeft meer ruimte nodig voor collectie, een leeshoek & ontmoetingsplek, de programmering, etc. Daarbij zit de bibliotheek op de huidige locatie enigszins verstopt tussen een woonwijk en de rand van het centrum.

Er zijn vergevorderde plannen om op het terrein van de voormalige Prins Bernhardhoeve, een evenementencomplex, naast woningen, (een) supermarkt(en), de bundeling van zorginstellingen ook een 'cultuur-maatschappelijk centrum' te realiseren. Met name vanuit de bewoners is opgeroepen het onderdeel cultuur wat meer body te geven. De bibliotheek wil graag participeren in het 'cultuur-maatschappelijk centrum'.

Eelde

Bibliotheek Eelde is begin 2022 verhuisd van 't Punthoes naar een voormalige school aan de Schoollaan. De bibliotheek kan hier twee tot vijf jaar blijven. Er wordt al geruime tijd gesproken over een cultuurhuis waarin zowel de bibliotheek als andere culturele en/of maatschappelijke organisaties een plek moeten krijgen. Daarbij wordt gekeken naar een permanente plek voor culturele verenigingen en of het nieuwbouw moet worden of dat het komt in een pand dat er al is.

Het pand aan de Schoollaan is te klein, te decentraal en sowieso geen permanente oplossing. De bibliotheek wil graag participeren in een cultuurhuis.

Vries

Als gevolg van bezuinigingen is Bibliotheek in Vries in 2017 verhuisd van de Nieuwe Rijksweg naar een kleiner onderkomen aan de Brinkstraat. Qua ligging is de plek goed, maar het onderkomen is krap. En het is een stand alone-voorziening. Mochten zich kansen voordoen, dan geeft de bibliotheek de voorkeur aan gezamenlijke huisvesting, bijv. met het dorps huis.

De gemeente vraagt met een plan te komen 'om de 15 kleine kernen te versterken op het gebied van digitale communicatie met de overheid en leenmogelijkheden van boekencollecties'. Bibliotheek Tynaarlo ziet mogelijkheden voor cursussen Klik & Tik/Digisterker in bijvoorbeeld dorps huizen. Vanuit de landelijke financiering voor het IDO (Informatiepunt Digitale Overheid) in Tynaarlo wil de bibliotheek zich graag richten op spreekuren in de dorps huizen waarbij meteen aangevraagde boeken kunnen worden meegenomen voor de inwoners in die kernen.

Personeelsbeleid

De bibliotheeksector verandert en daar horen ook veranderingen in het personeelsbestand bij. In de afgelopen twee jaar is daarom geïnvesteerd in de ontwikkeling van de organisatie. Dat heeft geresulteerd in een fundament dat past bij de maatschappelijk-educatieve koers: een regiogerichte aanpak voor het werken vanuit het community librarian-gedachtegoed met daarop aangepaste werkwijzen, afgesproken procedures en overlegvormen. Er is ruimte voor meer zelfstandigheid, ondernemerschap en talentontwikkeling.

Met de totstandkoming van het fundament is het nog niet gedaan. Nieuwe medewerkers zijn niet per se bibliothecaris, maar moeten over voldoende kennis beschikken van het traditionele bibliotheekwerk. En anderzijds moeten bibliothecarissen worden toegerust met nieuwe skills. De nadruk op het maatschappelijk-educatieve vraagt nieuwe competenties: netwerken en verbindingen leggen, een klantgerichte oriëntatie, ondernemerschap en projectmatig werken. Dat moet georganiseerd worden en vraagt om bijscholing om ervoor te zorgen dat de bibliotheken toekomstbestendig zijn.

Het komende jaar wordt ingestoken op de opleiding *Informatiedienstverlening in de nieuwe bibliotheek*". Deze opleiding bestaat uit 240 studiebelastinguren (in twintig weken 80 uur les, 80 uur op de vloer en 80 uur voor opdrachten en examinering). De focus van de inhoud ligt in dit keuzedeel op het signaleren en inventariseren van een informatiebehoefte en daarbij een activiteit organiseren in co-creatie met de klant(groep). Belangrijke vaardigheden die nodig zijn in een toekomstbestendige bibliotheek. Het scholingsaanbod wordt jaarlijks onder de loep genomen. Van medewerkers wordt (ook) eigen verantwoordelijkheid in dezen verwacht.

Vrijwilligers

Bibliotheek Tynaarlo werkt net als de andere bibliotheken van Biblionet - op basis van aanvulling en ondersteuning - met vrijwilligers. Daarmee voldoet Biblionet Drenthe aan de CAO, waarin staat opgenomen dat de inzet van vrijwilligers niet tot verdringing van betaalde arbeid mag leiden. Redenen om vrijwilligers in te zetten zijn:

- De verbinding van de bibliotheken in de lokale gemeenschap;
- Het leveren van een maatschappelijke bijdrage;
- De ambassadeursfunctie van vrijwilligers in de lokale gemeenschap;
- En het beperken van de werkdruk voor vaste medewerkers.

Vrijwillig betekent niet vrijblijvend. Werken met vrijwilligers is kwetsbaar, zoals in coronatijd is gebleken; veel vrijwilligers in de bibliotheekbranche zijn al wat ouder. Het vergt professionele coördinatie en begeleiding vanuit de organisatie. Biblionet Drenthe heeft het vrijwilligersbeleid vastgelegd in de nota en geformaliseerd: er wordt gewerkt met een vrijwilligersovereenkomst, een verklaring omtrent gedrag (VOG) en een verzekering voor aansprakelijkheid en ongevallen. Idealiter wordt een win-winsituatie gecreëerd: de vrijwilliger ervaart het werken in de bibliotheek als een nuttige, zinvolle tijdsbesteding en de bibliotheek ervaart dat mede dankzij de inzet van vrijwilligers haar beleid kan worden gerealiseerd.

De komende jaren wordt nog meer richting gegeven aan dit vrijwilligersbeleid door middel van de volgende punten:

- Toewerken naar een meer diverse groep vrijwilligers: een afspiegeling van inwoners van Tynaarlo in leeftijd en opleiding.
- Meer lading van geven aan de rol van vrijwilliger als ambassadeur van de bibliotheek. De vrijwilliger is betrokken bij een bepaald product en/of dienst van onze organisatie en zal deze betrokkenheid overbrengen aan zijn/haar netwerk, daarmee worden nieuwe doelgroepen aangeboord. Hiermee raakt de bibliotheek nog sterker verankerd in de lokale samenleving.
- Onderzoeken of de functie van vrijwilligerscoördinator voor de bibliotheken van Biblionet Drenthe meerwaarde heeft. Die meerwaarde kan enerzijds bestaan uit het gedeeltelijk ontzorgen van de leiding van de bibliotheken, anderzijds door andersoortige vrijwilligers aan de trekken. Denk aan jongeren in het kader van hun maatschappelijke dienstdienst, aan de inzet van mensen met een beperking tot de arbeidsmarkt, enz.

Governance

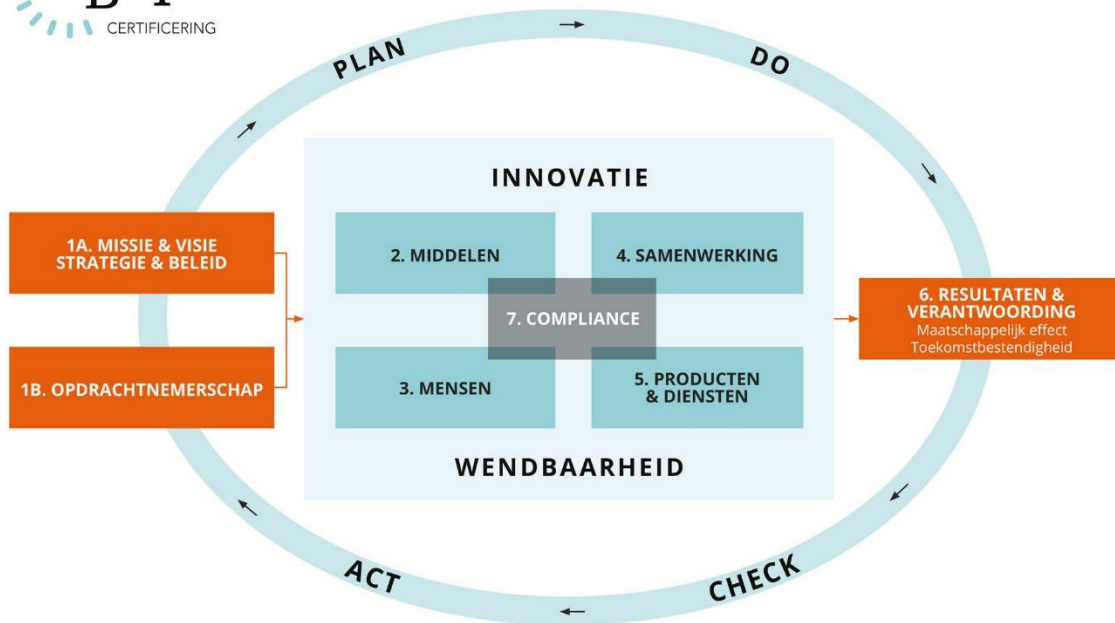
8 december 2014 hebben de besturen van negen basisbibliotheken uit overwegend plattelandsgemeenten een intentieverklaring voor een fusie met Biblionet Drenthe (BD) getekend, waaronder het bestuur van Stichting Openbare Bibliotheek Gemeente Tynaarlo (SOBGT). Redenen: efficiency en slagkracht. In 2020 is de SOBGT als laatste bibliotheek samengegaan met Biblionet Drenthe.

Stichting Biblionet Drenthe werkt sinds 2018 met een Raad-van-Toezicht-model: een onafhankelijke Raad van Toezicht en een Raad van Bestuur. Binnen het nieuwe bestuursmodel wordt gehandeld vanuit de principes van de Governance Code Cultuur. De Raad van Bestuur stelt de strategie en bijbehorende beleidskaders vast en is verantwoordelijk voor de uitvoering van de strategie en het beleid. De Raad van Bestuur volgt daarbij het Reglement Raad van Bestuur dat de Raad van Toezicht heeft vastgesteld, en is afgeleid van de statuten van de Stichting Biblionet Drenthe. De Raad van Toezicht houdt toezicht op de handelswijze van de Raad van Bestuur en staat de Raad van Bestuur met advies terzijde.

De Raad van Bestuur heeft ingezet op maatschappelijk verantwoord ondernemen (du-on-agenda, milieubarometer, enz.) en staat voor 'behoorlijk bestuur'. Zo omarmt de organisatie de Fair Practice Code en voldoet aan de wet- en regelgeving omtrent transparantie, openheid en toegankelijkheid (zoals o.a. de aanwezigheid van een klokkenluidersregeling).

Samenwerkingen

De bibliotheek is er voor iedereen. Het laagdrempelige en vertrouwde karakter maakt de bibliotheek een aantrekkelijke plek voor een breed publiek. De ambitie is om in zoveel mogelijk programma's, projecten en activiteiten samen te werken met partners binnen het sociaal en cultureel domein. Die samenwerkingen helpen de bibliotheek haar missie te verwezenlijken.

Samenwerking is een onderdeel van het INK-model waar het certificeringskader op is gebaseerd. Samenwerking wordt - samen met de middelen, de mensen en de producten en diensten - ingezet om de opdracht en de doelen van de organisatie tot resultaten te brengen. Voor de komende jaren heeft de bibliotheek de intentie de bestaande en nieuwe samenwerkingen meer planmatig, gestructureerd en onderbouwd uit te diepen c.q. aan te gaan. Het moet leiden tot gezamenlijke dienstverlening en programmering.

Programmering

De bibliotheek biedt een laagdrempelige toegang en een laagdrempelige plek voor ontmoeting, debat, leren en zelfontplooiing. Aan deze functie wordt op meerdere manieren invulling gegeven:

1. Door de uitvoering van eigen activiteiten zoals beschreven in de Activiteitscatalogus 2024 (zie de eerdere paragraaf THEMA'S EN PROGRAMMA'S)
2. Door de uitvoering van activiteiten in samenwerking met sociale, culturele en maatschappelijke partners. Met het ten volle benutten van de bibliotheek als laagdrempelige voorziening heeft Bibliotheek Tynaarlo de ambitie om nog meer het culturele, maatschappelijke en educatieve hart van de gemeente te worden.
3. Door als de bibliotheek de locatie te zijn/worden waar inwoners en lokale verenigingen de ruimte krijgen voor eigen initiatieven.

De educatieve programmering vindt vooral bij en in samenwerking met de voorschoolse instellingen en de scholen (PO/VO) plaats.

Innovatieprojecten 2024

Een specifieke vorm van programmering betreft de uitvoering van innovatieprojecten. Hetzij in de vorm van lokale innovatieprojecten, hetzij in de vorm van projecten die in het kader van de Drentse Innovatie Agenda (DIA) worden uitgevoerd en waarvoor de Bind-bibliotheken, waaronder Bibliotheek Tynaarlo, de vinger hebben opgestoken. De Stuurgroep Drentse Innovatieagenda (SGIA) heeft voor de uitvoering van

de Drentse Innovatieagenda 2021-2024 een nieuwe projectenplanning opgesteld voor het jaar 2024. De projecten sluiten qua inhoud aan op de thema's van de Drentse sociale agenda. De Bind-bibliotheken doen mee met 2 projecten:

1. *Jupiter*: Jongeren vinden de mainstream media niet interessant, vertrouwen het niet en voelen zich vaak slecht vertegenwoordigd. Tegelijkertijd worden ze op social media overstelpt met polariserende berichten, samenzweringstheorieën en desinformatie. Met dit project wordt beoogd het kritisch denken van jongeren te bevorderen, mediageletterdheid te versterken en de jongeren te wapenen tegen desinformatie en polarisatie. Hiervoor wordt het programma Under Pressure (zie www.getunderpressure.com) ingezet. Dat is een programma dat gebruik maakt van *gamification* en *peer teaching* om jongeren te leren over desinformatie en hoe ze het kunnen herkennen.
2. *Babbelbox 2.0*: Welke impact heeft de bibliotheek in de samenleving? De bibliotheek wil leren waar en wat ze nog meer kan doen. Hiervoor is het belangrijk om niet alleen kwantitatieve uitkomsten in kaart te brengen, maar ook kwalitatieve uitkomsten. In 2023 is een innovatief instrument ontwikkeld waarmee de kwalitatieve feedback van klanten op producten, diensten en activiteiten kan worden gemeten (Babbelbox 2.0). Dit prototype wordt najaar 2023 getest op twee locaties (Eelde en Zuidlaren);
 1. Door te onderzoeken of klanten op deze manier hun feedback willen geven;
 2. Door de waarde van de inzichten die hieruit komen te evalueren.

In 2024 is de doorontwikkeling van Babbelbox 2.0 voorzien. Hierbij gaat het om het optimaliseren van de vraagstellingen, het optimaliseren van de verwerking en het analyseren van de resultaten en het presenteren van actiegerichte inzichten, en het integreren van Babbelbox 2.0 met de bestaande ICT en datasystemen.

In vervolgfases kunnen we ons dan richten op het verhogen van de intensiteit van de metingen om daarmee inzichten in beleving en tevredenheid te vergroten.

ICT

Wat betreft ICT profiteert Bibliotheek Tynaarlo van de schaalvoordelen van Biblionet: er is de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in het IT landschap van de bibliotheek. Zowel in de kantooromgeving als in de publieksomgeving. Biblionet Drenthe werkt met een investeringskalender om beter te anticiperen op te verwachten investeringen. De ICT-omgeving is in de basis goed en up to date door de investeringen van de laatste jaren.

Biblionet Drenthe volgt ook de landelijke ontwikkelingen en voert eventuele daaruit voortvloeiende werkzaamheden uit. Twee ontwikkelingen die 2024 in elk geval spelen zijn:

1. *Single Identity*: het doel van dit project is het realiseren van vereenvoudigde toegang van gebruikers tot zowel landelijke als lokale digitale bibliotheekdiensten, door de invoering van landelijk unieke identiteiten (Single Identity):
 - elke gebruiker krijgt één uniek inlogaccount voor alle bibliotheekzaken
 - registratie en inloggen gaan altijd via dezelfde, landelijke voorziening verlopenDe klantrelatie en abonnementsgegevens blijven onveranderd bij de bibliotheken.
2. *Collectief Landelijk Bibliotheekstelsel*: nadat eerdere pogingen zijn mislukt wordt opnieuw onderzocht of een landelijk bibliotheekstelsel haalbaar is. De Drentse bibliotheken zullen zich op enig moment moeten uitspreken over al dan niet hierin participeren. De Drentse bibliotheken hebben afgesproken hierin gezamenlijk op te trekken.

Financiën

De gemeente Tynaarlo besloot eind 2014 de subsidie voor het bibliotheekwerk binnen vier jaar tijd te verlagen van €523.695 naar €273.695. Dankzij de aangenomen motie van 8 november 2016 is de laatste tranche van deze bezuiniging uitgesteld en uiteindelijk afgeblazen. In de brief d.d. 7 februari 2023 zegde gemeente Tynaarlo toe 'een aanvullende gemeentelijke subsidie van € 113.000 ter uitvoering van de raadsmotie 8 november 2022 bibliotheekwerk' ter beschikking te zullen stellen.

Het is zeer verheugend dat de gemeente na al die lastige jaren weer investeert in het bibliotheekwerk, helaas betekent het niet dat het bibliotheekwerk hiermee financieel weer gezond is - de afgelopen jaren hebben een zeer sterke invloed gehad op het (financiële) beleid. De bezuinigingen zijn

gerealiseerd door de verhuizingen van de Bibliotheken Vries en Eelde naar kleinere, goedkopere locatie en door te snijden in de formatie en de collectie. In de notitie 'Aanvulling *Uitvoeringsprogramma 2023 Bibliotheek Tynaarlo*' staan de gevolgen daarvan beschreven. In de notitie staat ook: "Wij kiezen ervoor de grootste ingrepen die zijn gedaan om aan de bezuinigingen te kunnen voldoen deels weer te repareren. 'Deels', omdat sommige gedane zaken (verhuizing Bibliotheek Vries, stoppen met het Arthouse) geen keer nemen. En deels, omdat € 113.000 niet toereikend is om de effecten van de bezuinigingsmaatregelen op te vangen. We zien het als een groeipad naar weer een volwaardige bibliotheekvoorziening in Tynaarlo".

Het subsidiebedrag per inwoner verschilt per gemeente. Uit de spreidingsmonitor 2022 blijkt dat gemeente Tynaarlo de hekkensluiter was. Gemiddeld - dus zonder onderscheid tussen stads- of plattelandsgemeenten – kwam de gemeentelijke subsidie voor een Drentse gemeente op €17 per inwoner (landelijk gemiddelde: € 20,21). Met de aanvullende gemeentelijke subsidie van € 113.000 in 2023 zit Tynaarlo op €14 per inwoner. Hoewel het absoluut meer lucht geeft t.o.v. de jaren voor 2023 (€11 per inwoner), blijft de gemeente Tynaarlo qua subsidiebedrag per inwoner helaas aan de onderkant.

De bibliotheek Tynaarlo heeft sinds 2015 ingeteerd op de subsidie. Niet alleen door rechtstreekse bezuinigingen op de gemeentelijk bijdrage in de voorbije jaren, maar ook door de hoge inflatie en energieprijzen sinds de oorlog in Oekraïne en door de gestegen loonkosten (cao-afspraken). Van de €113.000 die de bibliotheek in 2023 ontving als aanvullende gemeentelijke subsidie is meer dan de helft van dat bedrag opgegaan aan CAO-stijgingen, veel hogere ICT-kosten en energiekosten.

Dit alles werkt door. In geen enkele Drentse gemeente is het gat tussen de geadviseerde afname uit de Activiteitscatalogus 2024 en de subsidie 2023 zo groot als in Tynaarlo. De bibliotheek blijft graag constructief met de gemeente Tynaarlo in gesprek over hoe dat gat te overbruggen. Wat in deze kan meehelpen zijn een aantal landelijke ontwikkelingen/kansen:

Regeling Eenmalige specifieke uitkeringen lokale bibliotheekvoorzieningen 2023-2024 (SPUK Bieb)

De gemeente Tynaarlo heeft voor de uitbreiding van bemande openingsuren en de herhuisvesting van Bibliotheek Zuidlaren een bijdrage aan OCW van € 176.000 gevraagd en € 175.990,- voor kwaliteitsverbetering - formatie en collectieherstel - in Bibliotheek Eelde. Dat heeft in de eerste ronde niets opgeleverd, maar de 2^e ronde biedt nog kansen – de uitslag wordt na 15 maart 2024 bekend.

Duurzame verankering van de Bibliotheek op school

In opdracht van het ministerie van OCW doet KWINK groep onderzoek naar de duurzame verankering van de Bibliotheek *op school* (dBos). Daarbij zetten ze verschillende onderzoeksmethoden in. Zo spreken ze partijen uit het onderwijs- en bibliotheekveld om een beeld te krijgen van de huidige samenwerking. En analyseren ze bronnen die relevante feiten en cijfers bevatten om de huidige samenwerking tussen scholen en bibliotheken inzichtelijk te maken. Het onderzoek naar de Bibliotheek op school verschijnt dit najaar en - aansluitend daarop - meer informatie vanuit het ministerie van OCW over de hierboven vermelde aanpak vanaf het schooljaar 2023-2024. Vanuit het landelijke Masterplan basisvaardigheden komt er voor de komende drie jaar 74 miljoen euro beschikbaar voor nieuwe locaties maar ook voor continuïteit van dBos de Boekstart in de kinderopvang.

Zorgplicht

Het kabinet wil dat elke gemeente een volwaardige bibliotheek heeft. Gemeenten en provincies krijgen daarvoor extra geld en vanaf 2025 is het een wettelijke taak: de zorgplicht. Vanaf 2025 krijgen gemeenten jaarlijks € 58,7 miljoen van de Rijksoverheid voor bibliotheken. De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen wordt hiervoor aangepast eind 2024. Er wordt nog gesproken over wat de meest effectieve verdeling van de gelden is. Een evenredige verdeling op basis van het aantal inwoners leidt tot een bedrag van circa 3 euro per inwoner. Dat zou voor gemeente Tynaarlo ruim € 100.000, betekenen.